

FOMENT

DIARI NACIONALISTA REPUBLICÀ

ANY XII

REUS, DIMECRES 11 D'ABRIL 1917

Gran Hotel de Londres

HOTEL DE PRIMER ORDRE

Habitacions amb telèfon urbà i interurbà :: Habitacions amb banys, dutxes i telèfon

El Nacionalisme i la guerra

EL GOVERN DE FINLANDIA

La primera nació que ha reconegut el nou estat de coses de Russia, ha estat la Suecia. Cosa tant més digna d'esser notada en quan era tradicional el malentès dels dos països, motivat per l'especial situació de la Finlandia.

Això és ben significatiu, i fa veure amb quanta raó els estadistes de la revolució russa creien que la trasmudança política devinguda en l'ex-Imperi favoriria la resolució de les greus qüestions del N. O.

Respecte a l'esdevenidor polític de la Finlandia, el ministre rus de relacions estrangeres senyor Milinkoff feu dies enrera unes sensacionals declaracions al corresponsal del «Politiken» de Copenhague. Es refereixen al manifest publicat pel Govern provisional el dia 21 del mes passat, reconfirmant la constitució filandesa i declarant nul·les totes les disposicions anticonstitucionals preses pel règim caigut durant els darrers trenta anys.

El desig més víu del Govern provisional diu el ministre és que sigui fossa l'antiga causa de malentès i que les relacions entre Russia i Finlandia, l'AUTONOMIA DE LA QUAL SERÀ RESPECTADA SEMPRE, prenguin el caràcter d'una íntima i coral solidaritat.

Aquesta declaració respon a l'esperit del manifest, en el qual era concedida una amnistia general per a tots els delictes polítics i religiosos i es convocava per al 4 d'abril la dieta filandesa per a acordar la nova forma de Govern.

Pet això fer, la Dieta tindria una autonomia administrativa completa, amb llibertat absoluta d'acció per modificar el règim governamental segons els desitjos de la població i en armonia amb el nou estat de coses.

Responent a aquests vaticinis els diferents partits del gran ducat de Finlandia han conseguit fàcilment posar-se d'acord sobre la formació del nou Govern (Senat), que serà constituit per un Gabinet de concentració sota la vice-presidència del leader socialista senyor Tokoi, antic president de la Dieta, la majoria de la qual pertany al socialisme.

El Gabinet serà format per sis membres socialistes, quatre vells-finlandesos, un jove-finlandès i un representant del partit popular suec.

La presidència del Senat és reservada al governador general delegat del Govern de l'Imperi.

PEL LA LLIBERTAT

DE LITUANIA
Sovintegen davant del palau de la Duma les manifestacions militars.

REUS, DIMECRES 11 D'ABRIL 1917

NÚM. 84

Dr. S. GIL VERNET

METGE-CIRURGIÀ DE L'HOSPITAL DE STA. CREU.-EX PREPARADOR ANATÒMIC PER OPOSICIÓ DE LA FACULTAT DE MEDICINA
CIRURGIA :: Matriu :: VIES URINARIES
ESPECIALITAT EN LA CURACIÓ DE LES HERNIES

Consulta de 6 a 9
BARCELONA. - Carrer Nou de Sant Francesc, 5, pral. - BARCELONA

Un regiment compost en la seva majoria de soldats lituanius i precedit de banderes vermelles en les quals podia ésser llegida la inscripció VISCA LA LITUANIA LLIURE anà l'altre dia a manifestar la seva adhesió als representants populars.

El senyor Dimitriukof, delegat del Govern i el senyor Kalonga, secretari de la Duma, pronunciaren vibrants discursos en els quals declararen que la RUSIA NOVA ESTA DECIDIDA A DONAR A LA LITUANIA COM A TOTES LES NACIONALITATS que componen la Russia LA LLIBERTAT de viure i de desenvolupar-se.

Els dos oradors varen ésser portats en triomf a la sala Caterina, entre grans aclamacions dels soldats lituanius.

EN PRO DELS OCCELLS

No ens cansarem mai de repetir els beneficis que els ocells causen a la cultura i la necessitat, per tant, de que augmenti el respecte envers aquests desinteressats col·laboradors del pagés.

Ara entrem en una temporada que en podríem dir crítica, la temporada de la reproducció de tota classe d'ocells, i és en aquesta ocasió quan més mal se'ls fa destruir els nius. Creiem, per tant, pertinent reproduir aquí unes consideracions d'un celebrat naturalista estranger.

«Un niu d'ocells conté, almenys, cinc aus. Cada ocell es menja diàriament 50 insectes. Aquest consum dura quatre o cinc setmanes; suposen, per terme mig, 30 dies i tindrem 50 per 30, igual a 1.500 insectes per cada niu.

Cada dia un insecte menja en flors, fulles, fruites, etc., una quantitat igual al seu pes, fins arribar al seu desenrotollo o màxim del seu creixement; en 30 dies, haurà menjat 30 flors; cada flor haurà estat un fruit i, per consèquent, en 30 dies, havent menjat cada insecte 30 fruits, els 1.500 insectes s'haurien menjat 45.000 fruits.

Així, doncs, el nen que destrueix un niu, fa perdre al pagés 45.000 pomes, peres, pressacs, prunes, aubergues, etc.

Per això diu un altre entusiasta protector dels ocells que a les escoles rurals s'hauria d'ensenyar als nois a confeccionar nius artificials i a col·locar-los degudament en llocs a propòsit, i així, diu, s'establirien en el país obrers insectívors a milers.

Ben lluny estem d'aquest ideal: amb ocasió d'anar a estudi, abans d'entrar-hi al sortir-ne, si és que no fan campana, molta quixalla s'entreteix a destruir nius, malgrat les advertencies d'alguns senyors mestres de que al fer malbé els nius contribueixen els nois a destruir les collites que tants afanys i tantes suors costen als seus pares.

Tarragonisme

II

El ruralisme en la Literatura

Una nova causa encara de la distanciació espiritual entre les gents i els nostres poetes novíssims i que comentavem en l'article precedent de segur és la desintegració del valor rural, del léxic, del paisatge, del costum i l'ànima popular. Apasionades lluites s'han debatut en la premsa sobre ço que se n'ha dit ruralisme i ço altre que se n'ha anomenat civilisme. Verament al nostre parer, del ruralisme un temps, en els escrits del nostre Renaixement, se n'abusa. I com sia que de la nota, la color, el costum i el document rural, potser o de segur se'l categoritzava malament, amb la fi de fermaça de personalitat nacional, i no com valor humana literaria, s'acomplia la paradoxa que al congruir-se les lluites contra el ruralisme, oposant-hi ço que n'anomenen civilisme, encara no s'havia fet vera poesia rural. Per tal, avui, verge quasi encara el filo del valor rural, tota la nostra inicial literatura d'aquest gènere, ens sembla com una mena d'inventari del nostre léxic popular, dels nostres costums, usances i tradicions populars, que poden adservir-se de documentació per a la fermaça d'una ànima característica catalana. Injustos forem si no remarcassim l'intrínseca valor literaria d'alguns escriptors rurals, per a dir-los-hi així quals la Victor Catalá, En Ruyra i En Bertrana, qui han aportat a la nostra llengua una riquesa variadísima, delícia de llurs encontres respectives, i que, verament, han sapigut de categoritzar els costums, usances, tradicions, vida i esperit rural.

Injustos tantmateix forem si no regoneíssim l'enriquiment de la nostra llengua, amb una aportació múltiple de llenguatge per part d'aquells altres escriptors que un dia la crítica ha de jutjar com cal, i que s'entretenen en inventariar minuciosament en llurs escrits les manifestacions de la nostra ànima rural, amb una molt dubtosa valor intrínseca literaria.

El civilisme, al combatre el ruralisme, ha pecat d'injust per de prompte. I s'ha precipitat en la seva lluita. La passió li ha robat el coneixement. Si molts escriptors nostres d'aquest gènere, en veritat no's redueixen llur obra sino a un inventari, i d'inventari popular nacional, amb un sol-ne tindriem prou, i se deseservien de la veritable funció de l'art literari, no res meys havien de fer acatament a veritables escriptors populars, o rurals (millor dits per al nostre cas), qual els que anotavem més amunt, i algun altre encara. No pot negar-lo la valor de la

documentació rural, com integrant literari, i per tal ço a que havien d'adreçar-se les seves palestres, era a encasuar-lo, a articular-lo amb les seves veres funcions. Es ridícul i absurd negar-lo el valor del ruralisme, que ha sostingut la critica de gèneres i més gèneres històrics, d'una multiplicitat d'obres des dels passatges de la Biblia, passant per tots els cicles i totes les evolucions de gust d'època, fins als tipus rurals de Tolstoi, i els admirables aigua forts de Verlaine.

I no podia ésser menys que així al ésser el paisatge tant humanament delectable, i a l'ésser els costums, usances i fets populars rurals altres manifestacions de l'esperit humà, i tot plegat confirmar l'ànima d'un poble. L'home real de carn i ossos, creador de la poesia i gustador de l'art, no s'integra pas del pensar sol, sino de l'obar i del sentir amb tots sos sentits, i el reaccionar per l'agent o estimulant d'aqueixes sensacions. De tal guisa, que segons l'inconscia dita escolástica, l'home no pensaria, no concebiria, no crearia, sino hagués reaccionat ans amb tots sos sentits amb el món exterior. Tot el món exterior, a l'ésser sentit per l'home, en qual sentit víu, esdevé humà de tal fàs que les coses per la presència de l'home, per l'imposició de la personalitat o esperit humà, assoleixen com una segona i més alta existència. L'home amb son esperit les intervé, les categoritza, les arbitra, que diu el Noucentisme, per tal el paisatge esdevé una valor integrant d'art, i la seva interpretació, obeint a un cànon, i la seva formal armonització n'ha creat la pintura, i la paraula evocadora, i les lleis de la relació que lliguen el paisatge amb els drames de l'home, ha format d'ell una intrínseca valor literaria tant consentanea, tant humana, que, com hem dit, es manifesta, a través de les evolucions d'escola i transformança de gustos, des dels passatges, tant plens de relleu i colorit de la Biblia, fins els aiguaforts humitosos de Verlaine.

El costum rural, tantmateix, l'ús tradicional, el fet barbre o pietós i l'esclatant tragedia de la gent del camp, ha d'ésser com es sigut sempre, una primordial valor en la literatura d'un poble. D'gui el que digui el civilisme, d'una part la gent rural és un considerable estament social, complementa l'esperit nacional d'un poble. D'altra part, en el poble rural, per ésser més primitiu, més desnusat de formes enfaragoses, i més expressivament sincer, és on tantmateix es revela més clar i transparent l'ànima nacional. Els seus costums, usances, tradicions, fórmules i creences, mites i devociions per la llur permanència i inviabilitat a través dels segles, li donen una poixança d'eternitat, humanissima, literaria objectivament, que podríem dir

ne. Les gents que s'han educat en elles i amb elles, i s'han comunicat amb llurs essencies pèrennals, combreguen d'aquesta valor eternal, que n'podrien anomenar, i que reixaixen d'una acrescida harmonia, i viuen d'una rellevant poixança literaria. La mateixa terra, amb qui conviu, i els hi dona la seva color i els ha encomanat la seva fortitud, les besties que hi són en contacte, i que han après d'elles les seves lleis, per la perennitat d'aquella, i la successió ritmica, monòtona de les altres, encomanen al home del camp una més completada priuàs homenja. Després, la perllongació fecundina de les famílies rurals, sobretot les catalanes, amb el punt de l'èxit de l'herència, que assegura la seva perennitat, els vincula d'una tal manera amb l'esperit no solament dels avis, sinó dels morts, dels morts ancestrals, que enriqueix la seva psicologia i la seva ètica, de variadíssims maticos i caients, de un profund elevat literari. Està en un error, además, el civilisme, al proclamar la superioritat del esperit ciutadà, o millor dit, de la ciutat, sobre l'esperit de les gents rurals. Per les lleis de la vida, de la organització dels cosos, l'esperit d'un poble víu, verament víu, circula per tots els membres, per tots els estaments socials, adaptant-se cada un co que li cal per a les seves funcions, per a les seves necessitats. I les grans corrents d'idees, que transsubstancialen l'ànima, l'idiòsincrasia d'un poble, si inician en els populosos centres ciutadans, no gens menys és de notar que's homes impulsors d'aquestes fecondes corrents d'idees, generalment són sortits del camp, de cases de pagés, com pot constatar-se en l'història del Renaixement i com aquelles corrents, per la llei de les ones concèntriques, van difonent-se per tots els indrets del poble, per tots els tocons del camp. No es pot afirmar en absolut, sense decaure en una crassa inexactitud, el fet de la superioritat del esperit de ciutat sobre el humil vilatge rural, pel fet de que en la ciutat popular, en la capital, s'hi congrueix la selecció dels homes d'un poble, i car les lleis de la economia i de la política, sobretot en l'organització del món modern, hi hagin creats els braços armats dels preponderants estaments socials. En la capitalitat, i en les ciutats de primer ordre d'una mateixa nació, per dessota o al marge d'aquella selecció d'homes, i als peus dels organismes representatius, hi ha la tèbola multitud, qui encar que visquin a la ciutat, i segueixin els costums ciutadans, no són pas gens superiors, ni gots d'envejables en cap concepte ni sentit, per l'home rural. Aquest, al contrari, per la varietat de labors que's comporta el conreu del camp, pels maticos variadíssims de sensacions que mena el viure en contacte amb la terra i amb les

besties, al succeir de les estacions, i els canvis sensacionals del dia, agafa una educació el pagés superior a n'el home de ciutat, aixofrat en el pis, endressant-se cada dia, i totes les temporades de l'any a una mateixa i invariable feina. Per tal, l'home de ciutat pot posseir una instrucció, una certa il·lustració, mes l'home de camp, el bon pagés de la terra, posseeix una cultura, encara que no sàpiga de llegir ni escriure.

Já hem dit per això, que per la llei de la vida, de la organització dels cossos, l'espiritu, les idees, co que'n diem gust o cultura, es quelcom, per tal que es intrísecament víu, que's difon per tots els estaments socials. Aixis no és possible admetre una capitalitat cultíssima o rica, i un poble rural inquiet o pobre. Aixis veiem avui, per exemple, qu'el mal gust en el vestir, en el divertir-se, en l'art de la construcció, de Barcelona, refirent la qüestió a Catalunya, és propagat tantmateix entre les nostres gentes rurals. I els pagesos perverts per les corrents emanades de la capital, una mica petulants, i una mica candis enderroquen les actuals masies neo-clàssiques, d'una sabor llatina i catalana a la vegada, o la ben endressada casa de filigranades finestres gòtiques, com s'en troben moltes pel Vallès encara, profanades per això d'una vil manera, i els abelleix de bastir casals amb pretensions de torre de Sant Gervasi, de gust perversum. Quant els nostres pagesos construïen aquests afiligranats finestrals còtics, en les seves cases i les seves masies d'un purissim neo-classicisme? Quant a ciutat construïen els esperit-selectes i rics sos palau, que són el decor i la bellesa avui encara d'ella.

Aixis, situant la ciutat, com una institució, com una creació humana, perfornada amb la col·laboració de les generacions de tots els segles, tampoc guanya en superioritat la ciutat a l'humil vilatge, car el vilatge és tantmateix una petita ciutat, pro ciutat de ben de veres. Una mateixa finalitat les junyeix. Una semblança de mitjans les equipa. Unes parelles relacions les vincula. Uns mateixos ideals, en un va-i-vé de corrença les afronta. I unes consemblants aspiracions fúrguen per dintre d'elles, en un etern anhel de renovació. I per ésser ambdues quelcom de vivament humà, res de cosa humana els és agè o indiferent.

Es d'humana llei que les literatures de tots els pobles s'aburin i sadollin en l'ànima rural, sense por de cap mena de desdecor enviment, ans tot al contrari. I la generació novíssima literaria, per tal que és obsessionada en un fals concepte del civilisme i del classicisme, crea una poesia artificiosa, freda, sense gens d'alegría vital. L'ànima rural catalana és incomprès, és menyspreuada... No hi ha el colorit, ni la vibració del nostre paisatge tan motivat. Suara d'aquesta generació novíssima sorgeixen dos poetes tarragonins, fills del camp i amarats de l'esperit del camp, qui obren sols cap a noves rutes literaries, i què han comprès el valor literari rural. Ja ho veurem en articles successius.

ANGEL DE LA G. GRAU.

LA GUERRA

PREPARATIUS EN ELS ESTATS UNITS

Comuniquen de Nova York que regna en tota la població tanquic un gran entusiasme.

Les oficines d'allistament se venen constantment plenes de joves voluntaris, que acudeixen a inscriure's. S'han tin-

gut de prendre mides d'ordre per a evitar l'aglomeració.

Mister Bryan, cap de l'oposició pacifista, ha dirigit ahir a Mr. Wilson el següent missatge:

«Considero que és nostre deure anar a la guerra i ofereixo els meus serveis al Govern. Serveixi's allistar-me com a simple soldat».

Mister Baber, secretari del ministeri de la Guerra, ha dit que pot disposar de 100.000 oficials i instructors per als nous reclutes.

El Consell de defensa nacional examina la qüestió relativa a l'avituallament de les tropes i de la població durant la guerra.

El departament agrícola ha acordat emetre un empréstit de doscents mil·lions de dollars per a fomentar la producció de blats.

Dit empréstit serà fet en bonos al 4% mig per 100.

El Govern ha proposat concedir una autorització a la Comissió federal de comerç per a fixar preus especials per a tots els productes alimentaris i per a tots els materials de guerra.

Aquesta decisió és de gran importància per als països aliats, porque la fixació de preus de guerra és aplicable tant als productes destinats al consum interior com a l'exportació, i per consegüent s'arribarà considerablement reduir el preu de les compres que els aliats facin.

El Govern ha gastat 3.000 mil·lions de dòlars en preparatius militars.

S'ha obert als aliats un crèdit il·limitat amb un interès de 3% mig per cent.

Trenta dos mil Companies industrials han ofert són concurs per a fabricar material de guerra.

Serà creat un ministeri de Municions. Continua la detenció d'espies.

Les autoritats han descobert varis llocs de telegrafia sense fils que utilitzen els espies alemanys.

TAMBÉ CUBA DECLARA LA GUERRA

De l'Havana telegraffien que les dues Càmbres de la República cubana han declarat per unanimitat l'estat de guerra amb Alemanya.

Ha sigut ordenada immediatament la mobilització.

El Govern espanyol s'ha encarregat de la defensa dels interessos de Cuba a Berlín i dels alemanys en aquella illa.

També ha pres a son càrrec els interessos dels Estats Units a Berlín.

ESPERANT LA DECISIÓ DEL BRASIL

Per notices de bon origen, rebudes de Londres, se sab que la ruptura de relacions diplomàtiques germanic-brasiliennes és imminent.

S'assegura que en Sant Pau han tingut lloc imponents manifestacions de simpatia pro aliats.

En els Centres polítics de Madrid es tenia anit per descomptada la ruptura entre el Brasil i Alemanya.

LA IMPRESSION A ALEMANYA

El corresponent del «Daily Express» en La Haya diu que la decisió nord-americana ha provocat immensa consternació en els Centres comercials alemanys, sobretot a Hamburg i Bremen, on se jutja molt severament el resultat de la guerra submarina.

I de Rotterdam comuniquen que a Bremen han ocorregut greus desordres. La multitud ha recorregut els carrers de la població promovent vari tumultos.

Els soldats de la Landsturm se negaren a disparar contra els manifestants.

GRECIA I ELS ALIATS

De Salònica diuen que la situació segueix essent difícil a Grecia.

Diariament se celebren reunions entre els elements germanofils, gounaristes i conservistes. Els centres palacegs estan cada dia més apassionats per Alemanya, i es temen greus aconteixements.

Viatgers recent arribats d'Atenes diuen que les persecucions i les violències se redoblen contra els venizelistes i els antentistes.

Colles de reservistes recorren els carrers armats de garrots i de revòlvers,

arrebatant els periòdics als venedors dels diaris que no són del seu partit.

Els cometen nombrosos abusos a la vista de les autoritats.

Amb el fi de posar remei a molts atropells que s'estan cometent contra els aliats, aquests han acordat enviar a Larisa un comisari que s'entendrà amb el comandant de la primera divisió de l'exèrcit grec. Tindrà per missió vigilar a totes les autoritats i assegurar-se de la autenticitat dels informes que's remeten a Atenes a la Comissió del control aliat.

«Le Petit Parisien», en son nombre d'ahir, diu:

«Quan tanquem nostra edició no tenim notícies d'Atenes.

Avui se compleix l'aniversari de la independència, i es temien alguns desordres per part dels reservistes.

Creiem que la situació actual no podrà perllongar-se a Grècia, i que el menor incident provocaria una intervenció per part dels aliats.»

Notícies posteriors diuen que'l aniversari de la independència s'ha celebrat tranquil·lament a Atenes.

ELS REVOLUCIONARIS RUSSOS I L'ACTITUT DE TURQUIA

Comuniquen de Petrograd que l'Assemblea del partit constitucional democràtic presidida per Dolgoruki ha votat un acord declarant que Russia deu ésser una República parlamentaria regida per un president, elegit per representació nacional.

El Govern deu obrar per mediació d'un Ministeri responsable.

De la mateixa capital diuen que'l ministre de Negocios estrangers, Miliukoff, ha rebut als periodistes i els ha declarat que Russia demana tacitament a Turquia poguer disposar dels estrets i regular la sort dels armenis.

Aquestes manifestacions se consideren com una contestació al gran visir de Turquia, qui ha declarat en una entrevista qu'el imperi otomà desitja inaugurar una nova era de tranquil·litat i de reformes, cosa impossible amb el tzarisme, però possible amb el nou règim.

Es dóna gran importància aquestes declaracions del gran visir, i se sospecha que Turquia està disposada a firmar una pau separada.

RESUM D'OPERACIONS

A França els aliats han realitzat nous progrés. Els anglesos han conquerit els suburbis de Sant Quintí, on els alemanys es defensaven encarnitzadament.

La impressió dels combatents és que la formidable pressió dels exèrcits franco-anglesos farà fracassar la resistència dels alemanys, els quals continuen destruint la ciutat per mitjà de l'incendi.

En els demés fronts no ha ocorregut res digne de menció.

Informació

Ahir matí fou enterat el noi d'onze anys Esteve Seritjol Roselló, mort a conseqüència de l'explosió ocorreguda el passat dissabte en el taller de pirotecnia de l'infortunat Gassull.

Aqueix desgraciat noi, al primer moment d'ocórrer l'explosió sortí pel patí amb una criatura al braç, filla del seu principal senyor Gassull, a qui salvà de una mort segura. Moments després, tornà a penetrar a la casa amb la santa intenció de poguer salvar a algú més, i allavors fou quan es produí les cremades que li han ocasionat la mort.

Presidiren el dol les autoritats civils, militar i eclesiàstica i persones de la família de l'heròic Seritjol, víctima de la explotació iniqua dels menors.

Descansí en pau i rebí sa desconsolada família nostre més sentit pésam.

Durant la passada setmana foren embarcats en el port de Tarragona 3.045 bocous, 40 botes i 7 barrils de vi; 50 bocous i 40 barrils d'oli; 21 sacs d'ametxes, i 10 d'vellanes.

BANC DE REUS DE DESCOMPTES I PRÉSTAMS

Els encarreguem de revisar les amortitzacions per medi dels cupons que se'n presentin al cobro, donant avis als interessats en el cas de sortir-los algun títol amortitzat, sense assumir cap responsabilitat per aital servei.

* * *

Nostra distingit amic particular, el catedràtic de la Normal de Mestres de Tarragona i regidor d'aquell Ajuntament, don Pere Loperena Romà, ens ha enviat una lletra pregant-nos fem públic l'haver-se donat de baixa del partit radical, al que estava afiliat des de la seva constitució.

Aquesta decisió del senyor Loperena no obreix, diu, al propòsit d'ingressar en altre partit sinó al de retirar-se per completar la política.

* * *

A Barcelona, on resideixen actualment, la senyora esposa de nostre estimat amic en Bernardí Mas Xipell, ha deslliurat una robusta nena.

Rebin amb aqueix motiu nostra enhorabona els felicis esposos, i llurs famílies.

* * *

Amb assistència de l'inspector provincial avui, a les sis de la tarda, es reunià la Junta local de primera ensenyança.

* * *

CASA DE CAMP se'n desitja llogar o arrendar una en els voltants de Reus.

Per a ofertes: Dirigir-se carrer Major, 5.

* * *

En el Teatre Fortuny avui s'hi representa per la companyia Comendador-Montenegro, el sainet en un acte «Música popular», i el grandioso drama clàssic en tres actes i en vers den Pere Calderón de la Barca, «El alcalde de Zalamea».

* * *

Ahir ens visità la família de l'informada esposa del desgraciat pirotècnic Gassull, donya Maria Bofarull Martí, víctima de l'explosió del prop passat dissabte, per a pregat-nos fem públic el seu agrairement vers les autoritats, premsa i veïnat en general per haver-se associat al seu condol.

* * *

FRANCISCO PRIUS CORREDOR DE COMERS COL·LEGIAT ARRIVAL DE STA. AGNA, 57

VALORS - CUPONS - CANVI - GIROS Lliure de comisió i gastos d'intervenció, ofereixo els meus serveis a tots els que desitgin sociar-se's al nou empréstit de MIL MIL·LIONS DEUDA AMORTITZABLE 5 PER 100.

* * *

Durant el prop passat mes de març, per aquesta Estació Enològica s'analitzaren, a petició del públic, 105 vins, 16 misteles, 2 fosfats amònics, 2 àcids tártrics, 4 soffes, 5 sulfats de coure, 3 superperfostats de calç, 5 sulfats amònics, i nitrat de sosa, uns desperdits de llana, i adob complexe i 6 terres. Se comprovaren diversos aparells i es donà tractament per a 8 vins defectuosos i 5 vinyes malalties.

Ademés se resolqueren 62 consultes sobre enologia, 81 sobre viticultura, 18 sobre ensenyença, 43 sobre assumptes tècnico-comercials, 12 sobre agricultura general i 27 sobre altres temes diversos.

* * *

Per aquesta tarda, a les set, està convocada la Junta local de Reformes socials, a la que hi assistirà l'inspector provincial del treball i es parlarà del funcionament de les industries perilloses en aquesta ciutat.

* * *

PRÓXIMA OBERTURA de la sastreria de JOSEP BARRAU ARRIVAL DE SANTA AGNA, 33

Avui se veurán davant la comissió mixta de reclutament, els expedients de revisions i excepcions dels minyons dels pobles d'Aiguamurcia, Altafulla, Arbós, Banyeres, Bisbal del Penàs, Bonastre, Calafell i Creixell.

* * *

Lo que en compliment dels articles 30 i 31 del Reglament orgànic de 29 de desembre de 1911, es fa públic per a que arribi a coneixement dels electors d'aquesta Cambra.

Reus 31 d'abril de 1917. — El President, Joan Boqué. — El Secretari, Joan Cachot.

Ans d'ahir fou transportat a sa darrera estada el cadàvre del jove i coneixedor propagandista societari en Josep Fernández Ferré, mort el dia abans després de llarga malaltia.

Rebi sa desconsolada viuda i demés família, entre la que s'hi compten volguts amics nostres, l'expressió de nostre condol.

* * *

R. CAMP

MODISTA DE SOMBREROS

Tindrà exposats en l'Hotel de Londres els últims models dur

Institut de Bioteràpia i Laboratori Microbiològic Clínic del Dr. A. FRÍAS
VACUNACI CONTRA LA

RABIA

La vacunació deu començar abans d'haver transcorregut 10 dies després de la mossegada

Diagnòstic o revelació experimental de la rabi en els animals causants de les mossegades. Anàlisis bio-normals i patològics.—Arraval baix Jesús, 33. Reus

Máquines d'escriure Smith Premier n.º 10

Completament noves

• : garantides : • :

Última paraula en màquines d'escriure. El model núm. 10 és l'admiració del món enter. La màquina SMITH PREMIER núm. 10 és la única que's garantitza per deu anys. Qui sigui un bon defensor dels seus interessos, no adquirirà cap màquina d'escriure, sens abans pendre a prova la SMITH PREMIER N.º 10, visible.

AGENT UNIC per a la venda a REUS
FRANCESC FUSTÉ, St. Llorenç, 1, 2.º, Tel. 275

Accessoris i cintes per a màquines de tots els sistemes.—Máquines d'escriure d'altres marques reconstruïdes i aparentment noves A QUALSEVOL PREU

XOCOLATA GARCÍA

L'absoluta pureza dels seus components acrediten que és la millor

FÀBRICA i DESPATX: carrer Castellar, 12-Reus

CAFÉS DE LES MILLORS PROCEDÈNCIES, TORRAT DIARIAMENT

Secció Comercial

Ferrocarrils

Servei de trens que regeix des de fer. de juliol de 1915

DE REUS A BARCELONA

Surt 5'03 per Vilanova; arriba 8'48 m	
» Vilafranca; » 9'38	
» 7'25 » 9'23 e	
» 8'49 » 13'27 m	
» 14'13 » 17'42 c	
» 17'16 » Vilanova » 21'44 o	
» Vilafranca » 20'37	
» 21'25 » 23'28 r	

DE BARCELONA A REUS

Surt 5'26 (trasb. Roda); arriba 9'23 m	
» 8'33 » 10'36 r	
» 9'20 » 12'47 c	
» 13'00 » 16'15 o	
» 15'23 » 19'24 m	
» 19'49 » 21'53 e	

DE REUS A TARRAGONA

» 12'54 » 13'24	
» 9'56 » 10'30 m	
» 14'30 » 15'00 m	
» 18'89 » 18'35 c	
» 20'50 » 21'34 m	

sense aquesta marca

l'aparell NO és un GRAMÓFON

CATÀLEGS GRATIS

Companyía del Gramófon - SOCIETAT ANÒNIMA ESPANYOLA

Èxit colosal dels célebres artistes

TITTA RUFO I CARUSSO

en discs marca GRAMÓFONO

De venda: R. PERPINÀ - Carrer Major, 22 Despatx: 24, pral. - REUS

Dipòsit de Relotgeria. - Relotges de butxaca i Despertadors des de 2'90 pessetes

TELEGRAMES

Madrid 10.

LA PERDUA DEL

«SAN FULGENCIO»

Informes de caràcter oficiós, diuen que l'enfonsament del «San Fulgencio» ocorregué el dia 5, davant la illa de Re. El vaixell fou atacat a canonades, sense previ avis i enfonsat amb bombes que posaren els alemanys a bordo. Perteneixia a la Companyía Cartagenera de Navegació, la qual, de quatre vapors que que posseïa, n'ha perdut ja dos.

DE GOVERNACIÓ. — DECRETS

El senyor Ruiz Jiménez ha dit:

A Reinoso hi ha un greu conflicte a causa de la falta de vagons per al transport de foratge. Mercés al senyor Gasset, a qui hi ha que elogiar, s'ha solucionat, perque han arribat vuit vagons. En breu arribaran altres vuit. El governador me telegrafia que la situació millora.

Ja veuen com se van solucionant els conflictes. El ministre de Foment fa tot lo que pot. Ha conseguit que la companyía ferroviaria emplee tots els vagons antics de passatgers de tercera en el transport de mercaderies. D'aquests se'n enviaran alguns a Llevant.

Facilità també el ministre de la Governació nota dels següents decrets firmats pel rei:

Concedint honors de quefe d'administració a don Pere Funes, alcalde de Fortuna, i a don Manuel Vega.

Jubilant al quefe d'administració de segona de Correus don Vicens Ceballos.

Concedint a don Ferrán Domínguez la gran creu de Beneficència.

Nombrant vocal de la Junta del Patronat antituberculós de Victoria Eugenia a la condesa de Sant Lluís.

Concedint franquicia postal al comité espanyol de segurs de guerra.

DE FOMENT

Estigué el senyor Gasset en el ministeri de Foment treballant i marxà després a la Presidència a conferenciar amb el comte de Romanones apropi del problema dels transports.

La Comissió permanent del Consell Superior de Foment donà compte en sa reunió d'ahir d'una petició del Foment del Treball Nacional de Barcelona referent a la línia marítima de Filipines i despatxà varis assumptes de tràmit.

EL QUEFE DEL GOVERN

A l'hora de costum acudiren els periodistes a la Presidència i esperaren llarga estona.

Arribà el ministre d'Hisenda, i al saber que no estava el president marxà al domicili d'aquest.

Els periodistes vegueren al secretari particular del comte senyor Brocas i li preguntaren si el president els rebría o no. Contestà que no l'esperassin, doncs res tenia el comte que comunicar-los.

No satisfets els periodistes sospitaren que en el domicili del comte de Roma-

nones podria haver-hi notícies per estar allí el senyor Alba, i decidiren marxar a casa del Romanones.

Una vegada allí, el subsecretari de la Presidència senyor Argente sortí a trobar-los, i mostrant-se estranyat per la presència dels reporters, insistí en que se'ls hi havia comunitat el recado de que el comte no'ls rebría.

Un periodista digué: Sabem que el senyor Alba està aquí i busquem notícies d'interès.

El senyor Argente: El comte de Romanones se n'ha anat a passeig.

— Ho creiem!

Vull dir que ha anat a passejar, aprofitant el bon dia.

— Que han fet vostés del senyor Alba quin automòbil està a la porta?

— Se n'ha anat amb en Romanones.

Tant apuraren els periodistes al senyor Argente que aquest acabà per confessar que el comte de Romanones estava conferenciant amb el senyor Alba, però que la veritat oficial era que el comte estava de passeig.

Al sortir el comte de Romanones, després de repartir als periodistes per haver acudit a casa seva havent-los-hi dit que res tenia que comunicar-los, aquests li manifestaren que sentien molt l'haver donat aquell pas quan més la seva presència allí potser el privà de celebrar una entrevista amb el senyor Dato, ja que aquest al veure als periodistes a la porta passà de llarg.

Contestant el comte que no tenia cap cita amb el senyor Dato.

Després li preguntaren els periodistes qué hi havia de crisi i aquells contestà que no hi havia res.

Un periodista: ¿Qué hi ha del torpedejament del San Fulgencio?

El comte de Romanones: Està comprobant oficialment.

I cambiant ja d'actitud i empleant sa habitual jovialitat, digué el president que res passa i que l'entrevista amb el ministre d'Hisenda havia sigut per a que aquell l'hi donés comte d'un telegrama important referent a les gestions que realitzava en Londres el marqués de Cortina.

ESPECTACLES

Teatre Fortuny

Companyía Còmic-Dramàtica

COMENDADOR -- MONTENEGRO

Gran funció per a ayui. — 5.º d'abono.

— El sainet en un acte «Música popular», i el drama en tres actes «El alcalde de Zalamea».

A dos quarts de deu.

Preus. — Palcos proscenius segon pis sens entrades, 4'50 pts. — Palcos platea sense id. 8. — Palcos primer pis sense id. 6. — Palcos segon pis sense id. 4. — Silló de platea amb entrada, 1'25. — Butaca primer pis amb id. 1'08. — LLuneta segon pis amb id. 0'91. — Devantera parades, 0'38. — Entrada a localitat, 0'62. — ENTRADA AL PARADÍS UN RAL

Els impostos a càrec del públic.

IMP. SANJUÁN GERMIÁS — REUS

Gran Servei de Carruatges

De Mont-roig a Reus i viceversa

SORTIDES

MONTROIG

REUS

5 i mitja	7
9 i mitja	9 i mitja
12 i mitja	15 i mitja
17 i mitja	17 i mitja

PUNTS DE PARADA:

A Mont-roig, Casa Sabaté.
A Reus, Carrer de Sant Joan, Guarnicioneria den Baldrich.
Dit servei començarà el 1 març de 1917

EI CAS MES SENZILL DE TOS;

el refredat més simple; qualsevol lleugera inflamació, més que afeccions transitories constitueixen un perill serio i constant. La TISIS, BRONQUITIS CRÒNICA, l'ASMA, etc., són ben sovint el resultat de catarros mal cuidats. Les

LITINOIDES SERRA

Primera sal litínica fabricada a Espanya per a la obtenció de

riquíssima aigua de taula**EL RECONSTITUENT MILLOR**

és aquell que basant-se en teories científiques admeses universalment proporciona a l'organisme empobrit un immediat alivi i la reparació progressiva de les forces perdudes. La

Pastilles Serra

compostes de balsàmics, antissèptics i espectorants que tenen la facultat d'aliviar i curar tota mena de TOS i enfermetats de les vies respiratories són el remei millor que pot recomanar-se en la seguretat d'obtenir promptes i satisfactoris resultats.

Calma la tos ràpidament, estava el pit, descarrega els pulmons i fan desaparéixer tot seguir la fadiga que oprimia y dificultava la respiració.

ES VENEN A DOS RALS CAPSA.

FARMACIA SERRA

Exigiu sempre el nom Litinoides Serra sobre fons blau i tindreu la garantia de que la bossa és llegista, essent l'únic veritable remei per a prevenir i curar malalties de l'estòmac, fetge, ronyons, mal de pedra, etc. Proporcionen una aigua pura, fresca, carbònica, deliciosa de gust.

Es venen en capses de 12 paquets a 1 pesseta; de 50 paquets a 3'65 pessetes; de 100 paquets a 7 pessetes, UN PAQUET SOLT: 10 CÉNTIMS.

agradable al paladar com la més fina de les begudes, té una acció vivificant tal que pot dir-se que REFÀ el cos rendit per l'anèmia; remineralitza la matèria gris, aclareix la ment i retorna el bon humor.

Es indispensable per a totes aquelles persones convalescents de llargues malalties, per a combatre la vellesa prematura, enfortir al débil i vigoritzar a l'imponent.

Enofosforina Serra

agrable al paladar com la més fina de les begudes, té una acció vivificant tal que pot dir-se que REFÀ el cos rendit per l'anèmia; remineralitza la matèria gris, aclareix la ment i retorna el bon humor.

Es indispensable per a totes aquelles persones convalescents de llargues malalties, per a combatre la vellesa prematura, enfortir al débil i vigoritzar a l'imponent.

- Arraval de Santa Agna, número 80

REUS

Nova lámpara estrangera**Lámpara Nitrógen**

Dispot 1/2 Watt

Gran potència lluminosa : Consum veritat : Duració sens rival

DEMANEU-LA A TOTS ELS BONS ESTABLIMENTS

D'ELECTRICITAT I A VOSTRES ELECTRICISTES

Concessionari i dipositari per a Espanya i Portugal:

Plutarc Texidó. - Carme, 35. - Barcelona

Per a demandes, dirigir-se a la tenda de material elèctric,
CARMÉ, n.º 35 (prop de les Ramblas). — BARCELONA

Representant en aquesta província **JOSEP BALDRICH** Carrer Sant Esteve, 2, 2.º, 1.º — REUS

((Bar Americano))

Arraval de Robuster, núm. 26

ES EL BAR PREDILECTE
DEL PÚBLIC

CAFÉ PAMPA

EL MÉS AGRADABLE I DIGESTIU

LICORS DE TOTES CLASSES

ESMERAT SERVEI

MAGÍ SOLER
REUS

DROGUERIA

de H. MARINÉ
Plassa de Prim — REUS

DISPONIBLE

Claudi Borrás
DENTISTA
Plaça Constitució, 13 — REUS

La Violeta

Fàbrica de gorres de Joan Rius
Galanes, 13 — REUS

TINTORERIA de
MANUEL CIBIACH

Se renta i teneix tota classe de roba. — S'utilitza el planxat elèctric.

Galanes, 7 — REUS

Dr. Pere Barrufet

CONSULTA DE 3 A 5
SANT JOAN, 10, 1.º — REUS

DISPONIBLE

PUNTS DE PARADA:
ARRAVAL STA. AGNA, 28 — REUS

DECORACIÓ - MOBLES

J. MONTACUT
Carrer de la Presó, 4 — REUS

Fàbrica de Capses de Cartró

ENRIC VIDAL
Carrer del Galló, 4 — REUS

NON PLUS ULTRA

Trajes a preus inverossímils
La casa millor assortida en trajes per a nens

Portal de Jesús, 1. — REUS

DISPONIBLE

Manuel Parisi
Carrer Jesús, 1. — REUS

Venda d'Espardenyes

DE TOTES CLASSES

Barcelona

Bou de la Plaça Nova, 14
Passatge de Gràcia, 62 (Colmado)
Hospital, 4 (Estanc).

REUS

Güell i Mercader, (Hostalets), 22, Cordereria

Arraval Santa Agna, 5

JOAN PUJOL

RECADER
EL MÉS ANTIC DE REUS A BARCELONA

ARRAVAL ALT DE JESÚS — REUS

DISPONIBLE

Sabó CARACOL

El millor per a rentar roba
50 CÉNTIMS PASTILLA

DIVISIT: Antiga Casa Coder,

Plassa de la Constitució, 16.

VENDA:
MAGÍ MARTÍ, Llovera, 41
MANUEL VIDAL, plassa de la Saug, 32
ANTON PORQUERAS, Font, 1
DANIEL BARRULL, Estrella, 2
SEBASTIÁ PAMIES, Sol, 13
ANGEL OFICIAL, plassa del Rei
PERE MARTÍ, Raseta de Sales, 12
JO QUIM LLORENS, Plaça Castell.
TOMÀS HORTONEDA, Portal de Jesús

L'Hidràulica Reusense

de EMILI AULÉS

Extens assortit en mosaics hidràulics
PREUS ECONÒMICS

Cami de Riudoms — REUS

Casa PUJOL

TRAJOS DE LLANA
DES DE 25 PESSETES

Monterols, 37 — REUS

JOSEP SOLE

RECADER DE REUS A BARCELONA

BARCELONA
Bou de la Plaça Nova, 14
Passatge de Gràcia, 62 (Colmado)

Hospital, 4 (Estanc).

REUS

Güell i Mercader, (Hostalets), 22, Cordereria

Arraval Santa Agna, 5

DISPONIBLE

Esteve Massagué

COMISSIONS-REPRESENTACIONS

SANT LLORENS, 8, 3.º — REUS

DISPONIBLE